

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

พริกเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของโลกและประเทศไทย ผู้บริโภคนิยมนำพริกไปใช้ประกอบอาหาร เนื่องจากพริกเป็นวัตถุดิบที่ช่วยเพิ่มรสชาติอาหาร โดยเฉลี่ยคนไทยบริโภคพริกถึง 5 กรัมต่อคนต่อวัน ในขณะที่คนอเมริกัน อินเดีย และเม็กซิโก บริโภคพริก 1.5 2.5 และ 20 กรัมต่อคนต่อวัน ตามลำดับ พริกมีวิตามินซี และสารเบต้าแคโรทีนหรือวิตามินเอสูง โดยเฉพาะพริกชี้หนูสดและพริกชี้ฟ้าของไทย มีปริมาณวิตามินซี 87-90 มิลลิกรัมต่อ 100 กรัม ส่วนเบต้าแคโรทีน พริกชี้หนูสดมีมากถึง 141.77 RE (RE หมายถึง ไมโครกรัมเทียบหน่วย RETINOL) พริกมีสารแคปไซซินซึ่งทำให้มีรสเผ็ด (กรมวิชาการเกษตร, 2548) ประเทศไทยนอกจากนำพริกไปบริโภคสดแล้ว พริกยังเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์รักษาโรค เช่น ฆ่าเชื้อแบคทีเรียในกระเพาะอาหาร ช่วยในการขับถ่ายของเสีย ขับเหงื่อ ขับเสมหะ รวมทั้งยังนำพริกไปใช้ในการป้องกันหนูทำลายสายไฟของเครื่องรถยนต์ และเป็นส่วนผสมในการทำยาหม่อง เป็นต้น

ความต้องการบริโภคพริกในปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากพริกเป็นวัตถุดิบสำคัญในอุตสาหกรรมหลายประเภท ได้แก่ พริกแห้ง พริกป่น น้ำพริก พริกแกง ซอสพริก ประกอบกับมีการแปรรูปพริกเพื่อตอบสนองความต้องการ หรือเพิ่มความสะดวกแก่ผู้บริโภค ในหลายรูปแบบ เช่น พริกอัดเม็ด พริกป่น ส่งผลให้พริกเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ ความต้องการของตลาดพริกสดภายในประเทศประกอบด้วย ผู้บริโภค และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยผลผลิตพริกสดส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องมากที่สุด (กุลภรณ์, 2546) ในปี 2541 ผลผลิตพริกสดถูกนำไปใช้ในการแปรรูปร้อยละ 84.17 รองลงมาร้อยละ 13.76 ใช้ในการบริโภคภายในประเทศ และที่เหลือร้อยละ 2.07 ส่งออกไปยังประเทศต่าง ๆ จากการคำนวณความต้องการใช้พริกตามวิธีบัญชีสมดุล ระหว่างปี พ.ศ. 2532 – 2547 (ตารางที่ 1) แสดงถึงความต้องการพริกสดเพื่อใช้ภายในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 15.15 ซึ่งผลผลิตพริกสดประมาณร้อยละ 80 จะถูกนำไปใช้ป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมพริกแห้ง/ป่น ซอสพริก โดยปริมาณพริกสดร้อยละ 64 ถูกนำไปใช้ในการทำพริกแห้ง ร้อยละ 1 และร้อยละ 15 นำไปใช้ในการทำซอสพริก และอื่น ๆ เช่น ใช้เป็นส่วนประกอบในการผลิตน้ำจิ้มสุกี้ยี่ห้อ น้ำพริก ไส้กรอก แฮม และพริกคอง เป็นต้น

ตารางที่ 1 บัญชีสมดุลพริกสดในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2532 – 2547

ปี	อุปทานผลผลิตพริก ¹⁾ (ตัน)	อุปสงค์การบริโภคพริก (ตัน) ²⁾		
		ส่งออก	ใช้ในประเทศ	รวม
2532	309,917	4,595	305,322	309,917
2533	465,245	6,307	458,938	465,245
2534	498,836	8,288	490,548	498,836
2535	588,310	8,811	579,499	588,310
2536	381,905	10,490	371,415	381,905
2537	332,146	11,815	320,331	332,146
2538	386,543	10,358	376,185	386,543
2539	356,839	8,825	348,014	356,839
2540	379,397	10,002	369,395	379,397
2541	517,432	10,687	506,745	517,432
2542	541,084	10,735	530,349	541,084
2543	561,457	10,639	550,818	561,457
2544	543,800	12,283	531,517	543,800
2545	503,392	11,108	492,284	503,392
2546	441,247	13,483	427,764	441,247
2547	568,894	2,132	566,762	568,894

ที่มา: ¹⁾ กรมส่งเสริมการเกษตร (2548)

²⁾ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ (2548)

สำหรับในอนาคตคาดว่าความต้องการบริโภคพริกสดจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น และการประยุกต์ใช้พริกสดในการประกอบอาหารรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้ ปัจจัยหลักที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อพริกของผู้บริโภคภายในประเทศ คือ (กุลภรณ์, 2546) การเพิ่มขึ้นของกลุ่มประชากรที่มีอายุระหว่าง 20 – 59 ปี เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้บริโภค นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับราคาขายพริกสด และพริกแห้ง ซึ่งพริกแห้งเป็นสินค้าทดแทนพริกสด ถึงแม้จะไม่สามารถบอกถึงปริมาณความต้องการพริกสดของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องแต่ละประเภทได้ แต่มีการศึกษา

ถึงลักษณะการประกอบการในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งคาดว่าอุตสาหกรรมอาหารของประเทศไทยมีความต้องการใช้พริกเพิ่มขึ้น ดังนี้ (ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์การประยุกต์, 2540)

1. ประเทศไทยมีโรงงานผลิตซอสพริก 24 โรงงาน โดยแต่ละโรงงานมีความต้องการใช้พริกประมาณ 10,000 ตันต่อปี ทั้งนี้ แต่ละโรงงานไม่สามารถผลิตซอสพริกได้เต็มกำลังการผลิตเนื่องจากพริกมีปริมาณไม่เพียงพอ

2. การผลิตพริกแห้งและพริกป่นของเกษตรกร ขึ้นอยู่กับราคาของพริกสด ส่วนใหญ่เกษตรกรจะผลิตพริกแห้งประมาณร้อยละ 80 – 90 ของผลผลิตพริกสดทั้งหมด

3. ประเทศไทยมีผู้ประกอบการผลิตน้ำพริก และหรือพริกแกงเพื่อการส่งออกขนาดใหญ่ประมาณ 10 ราย โดยส่งออกมากกว่าร้อยละ 70 – 80 ตันต่อปี และการผลิตน้ำจิ้มมีการผลิตไม่ต่ำกว่า 220 ตันต่อปี เช่น การผลิตปลากระป๋องในซอสพริก

ประเทศไทยส่งออกพริกไปยังตลาดต่างประเทศในรูปพริกสด พริกแห้ง พริกป่น/บด และซอสพริก (ตารางที่ 2) โดยในปี 2547 ปริมาณการส่งออกรวม 24,915 ตัน มูลค่า 966.8 ล้านบาท โดยซอสพริกมีปริมาณและมูลค่าการส่งออกมากที่สุด 21,702 ตัน มูลค่า 830.10 ล้านบาท รองลง

ตารางที่ 2 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกพริกของประเทศไทยจำแนกตามชนิดระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2547

ปี	พริกแห้ง/ป่น		พริกสด		ซอสพริก		รวมทั้งสิ้น	
	ตัน	ล้านบาท	ตัน	ล้านบาท	ตัน	ล้านบาท	ตัน	ล้านบาท
2540	4,048	52.00	10,002	78.00	7,459	319.80	21,509	449.80
2541	479	55.00	10,687	87.90	9,000	410.70	20,166	553.60
2542	1,611	92.20	10,735	80.80	10,745	471.80	23,091	644.80
2543	483	51.00	10,639	99.68	13,437	576.60	24,559	727.28
2544	565	63.30	12,283	114.30	14,804	634.40	27,652	812.00
2545	516	53.00	11,108	92.40	17,316	731.50	28,940	876.90
2546	547	57.10	13,483	110.50	20,661	719.40	34,691	887.00
2547	1,081	73.40	2,132	63.30	21,702	830.10	24,915	966.80

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร (2548)

มาเป็น ฟริกสด และฟริกแห้งป่น 2,132 และ 1,081 ตัน มูลค่า 63.3 และมูลค่า 73.4 ล้านบาท ตามลำดับ ตลาดส่งออกหลัก ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น มาเลเซีย เนเธอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา สเปน นอร์เวย์ ออสเตรเลีย เยอรมนี ญี่ปุ่น สวีเดน สิงคโปร์ แคนาดา ฮองกง และ ไต้หวัน (กรมส่งเสริมการเกษตร 2548) ทั้งนี้ ความต้องการฟริกสดของตลาดต่างประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (กุลภรณ์,2546) เนื่องจาก การส่งออกฟริกไปประเทศ ญี่ปุ่น มาเลเซีย และ เนเธอร์แลนด์ ระหว่างปี 2542 – 2546 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 98.6 ต่อปี

อย่างไรก็ตามการผลิตฟริกของประเทศไทยไม่เพียงพอกับความต้องการบริโภคภายในประเทศ จึงต้องนำเข้าในรูปแบบฟริกสดและฟริกแห้งป่น โดยฟริกแห้งป่นนำเข้าเพิ่มขึ้นเกือบทุกปี (ตารางที่ 3) โดยนำเข้าเพิ่มขึ้นจากปี 2540 ปี 2544 และปี 2547 จำนวน 5,071 ตัน เป็น 9,358 ตัน และ 25,997 ตัน ตามลำดับ มีมูลค่า 78.40 258.16 และ 616 ล้านบาท ตามลำดับ ตลาดนำเข้าหลักได้แก่ ประเทศจีน พม่า ลาว และเขมร โดยฟริกแห้ง / ป่นที่นำเข้าส่วนใหญ่ (สราวุธ และคณะ, 2543) ทำมาจากฟริกชีฟ้า สำหรับฟริกสดในปี 2543 มีการนำเข้า 4,642 ตัน มูลค่า 96.00 ล้านบาท และตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา ไม่มีข้อมูลการนำเข้าฟริกสดของประเทศไทย

ตารางที่ 3 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าฟริกของประเทศไทยจำแนกตามชนิด ระหว่างปี

พ.ศ. 2540 - 2547

ปี	ฟริกแห้ง/ป่น		ฟริกสด		รวมทั้งสิ้น	
	ตัน	ล้านบาท	ตัน	ล้านบาท	ตัน	ล้านบาท
2540	5,071	78.40	5,080	80.40	10,151	158.80
2541	4,079	92.10	1,079	92.10	5,158	184.20
2542	4,642	95.98	4,642	96.00	9,284	191.98
2543	7,813	109.96	NS	NS	7,813	109.96
2544	9,358	258.16	NS	NS	9,358	258.16
2545	14,705	387.62	NS	NS	14,705	387.62
2546	19,042	459.44	NS	NS	19,042	459.44
2547	25,997	616.00	NS	NS	25,997	616.00

หมายเหตุ: NS หมายถึง ไม่มีข้อมูล

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร (2548)

ปัจจุบันประเทศไทยปลูกพริกจำแนกได้ 5 ชนิด ได้แก่ พริกชี้หนูเล็ก พริกชี้หนูใหญ่ พริกชี้ฟ้า พริกหยวก และพริกยักษ์ (กรมวิชาการเกษตร, 2548) โดยในปีเพาะปลูก 2548/49 มีพื้นที่ปลูกพริกทั่วประเทศ 293,699 ไร่ ผลผลิตพริกสดรวมปีละประมาณ 315,525 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 1,074 กิโลกรัมต่อไร่ (ตารางที่ 4) พริกที่ปลูกมากที่สุด ได้แก่ พริกชี้หนูใหญ่ 219,559 ไร่ ผลผลิตรวม 221,170 ตัน รองลงมาเป็นพริกชี้หนูเล็ก 46,894 ไร่ ผลผลิตรวม 33,802 ตัน สำหรับพริกชี้ฟ้ามีพื้นที่ปลูกมากเป็นลำดับที่ 3 จำนวน 24,756 ไร่ ผลผลิตรวม 49,741 ตัน รองลงมาเป็นพริกหยวก และพริกยักษ์ มีพื้นที่ปลูก 2,370 ไร่ และ 120 ไร่ ผลผลิต 7,762 ตัน และ 2,050 ตัน ตามลำดับ

ตารางที่ 4 พื้นที่ปลูกและผลผลิตรวมของพริกจำแนกตามชนิด ปีเพาะปลูก 2540/41 – 2548/49

ชนิดพริก/ ปี	พริกชี้ฟ้า		พริกชี้หนูเล็ก		พริกชี้หนูใหญ่		พริกยักษ์		พริกหยวก	
	ไร่	ตัน	ไร่	ตัน	ไร่	ตัน	ไร่	ตัน	ไร่	ตัน
2540/41	154,700	168,482	200,216	199,526	320,720	236,056	1,663	3,122	3,386	3,079
2541/42	137,842	136,821	142,292	138,173	481,026	331,867	3,392	4,606	6,267	4,429
2542/43	112,728	143,354	759,53	121,003	354,926	323,555	2,902	8,780	3,861	5,002
2543/44	109,390	156,685	103,701	116,898	331,983	273,677	1,900	2,021	5,541	6,435
2544/45	106,236	121,599	101,199	94,946	345,275	310,042	3,328	6,305	6,902	10,199
2545/46	78,845	125,674	85,135	110,453	324,366	320,579	896	2,663	5,899	10,881
2546/47	69,383	99,079	127,309	125,972	245,522	395,062	1,015	1,467	5,524	11,441
2547/48	77,408	104,304	85,338	80,619	401,379	456,966	1,015	1,467	5,053	8,164
2548/49	24,756	49,741	46,894	33,802	219,559	222,170	120.3	2,050	2,370	7,762

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร (2549)

ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ได้ประมาณการความต้องการบริโภคพริกชี้ฟ้าทั้งประเทศ 391,120 ตันต่อปี โดยใช้บริโภคโดยตรงในครัวเรือนประมาณ 151,120 ตันต่อปี นอกจากนี้ยังนำไปใช้ในการแปรรูปและอุตสาหกรรมได้หลายประเภท เนื่องจากพริกชี้ฟ้ามีหลายสี สีสด และมีเนื้อต่อผลพริกมากกว่าพริกชนิดอื่น ๆ ผู้ประกอบการจึงนิยมนำพริกชี้ฟ้าไปเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมซอสพริก ประมาณ 240,000 ตันต่อปี อย่างไรก็ตามในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 พบว่ามีความต้องการใช้พริกชี้ฟ้าเพิ่มขึ้น เนื่องจากความต้องการของผู้บริโภคในครัวเรือนเพิ่มขึ้น การเพิ่มขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรม ประชากร และอาหารไทยที่เริ่มเป็นที่นิยมของชาวต่างประเทศ (ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์, 2540)

พริกชี้ฟ้ามีแหล่งเพาะปลูกสำคัญครอบคลุมพื้นที่ 11 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ราชบุรี ลพบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี นครสวรรค์ กาญจนบุรี นครราชสีมา เลย ศรีสะเกษ ชัยภูมิ และ อุบลราชธานี (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2548) พันธุ์ที่นิยมปลูก ได้แก่ พันธุ์บางช้าง และพันธุ์มันแดง โดยจังหวัดราชบุรีเคยเป็นแหล่งผลิตพริกชี้ฟ้าพันธุ์บางช้างที่สำคัญและมีชื่อเสียงมาก แต่ในปัจจุบันจังหวัดราชบุรีมีพื้นที่ผลิตพริกชี้ฟ้าพันธุ์บางช้างลดลงอย่างมาก รวมทั้ง ราคาพริกชี้ฟ้ามักจะไม่แน่นอนเนื่องจากกรณีที่เกษตรกรเพาะปลูกพริกชี้ฟ้าในสภาพไร่ โดยส่วนใหญ่เกษตรกรจะเริ่มปลูกพริกในฤดูฝนโดยเฉพาะในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกรกฎาคม เนื่องจากความเคยชิน และต้องการลดภาระในเรื่องการรดน้ำ รวมทั้งเกษตรกรยังคาดการณ์ว่าจะเก็บเกี่ยวผลผลิตไปจนถึงฤดูแล้งซึ่งเป็นฤดูที่เหมาะสมแก่การทำพริกแห้งหากพริกราคาตกต่ำ จึงทำให้พริกชี้ฟ้าเข้าสู่ตลาดไม่สม่ำเสมอ ซึ่งจะเข้าสู่ตลาดมากในช่วงเดือนมกราคมถึงเมษายน

ตารางที่ 5 ผลผลิตต่อไร่ของพริกจำแนกตามชนิดและอัตราการเปลี่ยนแปลงผลผลิตต่อไร่ปีเพาะปลูก 2540/41 – 2548/49

ชนิดพริก/ ปี	พริกชี้ฟ้า		พริกชี้ฟ้าหนูเล็ก		พริกชี้ฟ้าหนูใหญ่		พริกยักษ์		พริกหยวก	
	กก./ ต่อไร่	ร้อยละ	กก./ ต่อไร่	ร้อยละ	กก./ ต่อไร่	ร้อยละ	กก./ ต่อไร่	ร้อยละ	กก./ ต่อไร่	ร้อยละ
เพาะปลูก										
2540/41	793		997	2.68	736		1,877		909	
2541/42	977	18.83	971	-2.68	690	-6.67	1,358	-38.22	707	-28.57
2542/43	1,393	29.86	1,593	39.05	912	24.34	3,025	55.11	1,296	45.45
2543/44	1,176	-18.45	1,127	-41.35	824	-10.68	1,064	-184.30	1,161	-11.63
2544/45	1,306	9.95	938	-20.15	898	8.24	1,895	43.85	1,478	21.45
2545/46	1,306	0.00	1,297	27.68	988	9.11	2,972	36.24	1,845	19.89
2546/47	1,510	13.51	989	-31.14	1,609	38.60	1,445	-105.67	2,071	10.91
2547/48	1,470	-2.72	945	-4.66	1,138	-41.39	1,445	0.00	1,616	-28.16
2548/49	857	-71.53	1,152	17.97	1,825	37.64	1,845	21.68	2,050	21.17
อัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ย		-2.57		-1.91		7.40		-21.41		6.31

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร (2549) คำนวณจากตารางที่ 4

เมื่อเปรียบเทียบผลผลิตต่อไร่ของพริกแต่ละชนิดในช่วงปีเพาะปลูก 2540/41 – 2548/49 (ตารางที่ 5) พบว่าพริกชี้ฟ้ามีผลผลิตต่อไร่น้อยกว่าพริกชี้ฟ้าหนูใหญ่ และพริกชี้ฟ้าหนูเล็ก ถึงแม้ปัจจุบัน

จะมีการปรับปรุงพันธุ์พริกชี้ฟ้าก็ตาม โดยพริกชี้ฟ้ามีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ลดลงปีละประมาณร้อยละ 2.57 และเมื่อพิจารณาสถานการณ์การผลิตพริกชี้ฟ้าของประเทศไทยในช่วง 22 ปีที่ผ่านมา พบว่ามีพื้นที่เพาะปลูกลดลงอย่างมาก (ตาราง 6) โดยในปีเพาะปลูก 2527/28 มีพื้นที่เพาะปลูกพริกรวม

ตารางที่ 6 พื้นที่เพาะปลูก ผลผลิต ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ และราคาที่เกี่ยวข้องของพริกชี้ฟ้าของประเทศไทย ระหว่างปีเพาะปลูก พ.ศ. 2527/28 – 2548/49

ปีเพาะปลูก	พื้นที่		ผลผลิต		ผลผลิต		ราคา	
	(ไร่)	% การ	(ตัน)	% การ	(กก./ไร่)	% การ	(บาท/กก.)	% การ
		Δ		Δ		Δ		Δ
2527/28	115,825		112,000		674.56		6.50	
2528/29	112,825	-2.66	35,789	-212.95	678.36	0.56	7.50	13.33
2529/30	124,216	9.17	36,173	1.06	763.64	11.17	7.56	0.79
2530/31	63,080	-96.92	69,832	48.20	1,421.34	46.27	8.50	11.06
2531/32	72,557	13.06	88,152	20.78	1,405.97	-1.09	8.47	-0.35
2532/33	91,507	20.71	124,094	28.96	1,395.20	-0.77	10.18	16.80
2533/34	115,580	20.83	159,090	22.00	1,420.93	1.81	9.31	-9.34
2534/35	127,437	9.30	109,266	-45.60	1,282.58	-10.79	7.91	-17.70
2535/36	158,230	19.46	147,111	25.73	748.78	-71.29	9.02	12.31
2536/37	145,475	-8.77	148,333	0.82	1,040.32	28.02	10.78	16.33
2537/38	148,708	2.17	155,502	4.61	675.46	-54.02	10.85	0.65
2538/39	139,231	-6.81	137,544	-13.06	814.19	17.04	11.08	2.08
2539/40	129,519	-7.50	110,706	-24.24	742.60	-9.64	13.72	19.24
2540/41	154,708	16.28	168,482	34.29	793.25	6.39	20.44	32.88
2541/42	137,842	-12.24	136,821	-23.14	977.29	18.83	15.14	-35.01
2542/43	112,728	-22.28	143,354	4.56	1,392.95	29.84	17.26	12.28
2543/44	109,390	-3.05	156,685	8.51	1,175.51	-18.50	17.32	0.35
2544/45	106,236	-2.97	121,599	-28.85	1,073.96	-9.46	18.33	5.51
2545/46	78,845	-34.74	125,674	3.24	1,305.69	17.75	17.97	-2.00
2546/47	69,383	-13.64	99,079	-26.84	1,509.88	13.52	18.42	2.44
2547/48	77,408	10.37	104,304	5.01	1,470.47	-2.68	18.18	-1.32
2548/49	24,756	-212.68	49,741	-109.69	856.76	99.83	20.25	10.22
อัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ย		-14.42		-13.17		5.37		4.31

หมายเหตุ: Δ หมายถึง การเปลี่ยนแปลง

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร (2549)

115,825 ไร่ เป็น 148,768 ไร่ และเป็น 24,756 ไร่ ในปีเพาะปลูก 2537/38 และ 2548/49 ตามลำดับ โดยมีอัตราการลดลงเฉลี่ยร้อยละ 14.42 ต่อปี ในขณะที่ผลผลิตรวมทั้งหมดลดลงจาก 112,000 ตัน เป็น 155,502 และ 49,741 ตัน ในช่วงปีเพาะปลูกเดียวกัน ตามลำดับ โดยมีอัตราการลดลงเฉลี่ยร้อยละ 13.17 (ตารางที่ 6) ในขณะที่ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นเฉลี่ยเพียงร้อยละ 5.37 ต่อปี

จากสถานการณ์ส่งออกซอสพริก ความต้องการบริโภคพริกชี้ฟ้าในครัวเรือน และความต้องการใช้พริกชี้ฟ้าเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมซอสพริก การลดลงของพื้นที่เพาะปลูกพริกชี้ฟ้าของแหล่งเพาะปลูกเดิมที่สำคัญ รวมทั้งผลผลิตรวมทั้งหมดของพริกชี้ฟ้ายังมีแนวโน้มลดลง จึงทำให้พริกชี้ฟ้ามีไม่เพียงพอกับความต้องการบริโภคภายในประเทศ เนื่องจากอุปทานการผลิตพริกชี้ฟ้าของประเทศไทยขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ควบคุมได้ เช่น การวางแผนการเพาะปลูก พันธุ์พริก และปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ เช่น สภาพภูมิอากาศ ปริมาณน้ำฝน โรคและแมลง ราคา เป็นต้น ประกอบกับจังหวัด หรือพื้นที่เพาะปลูกพริกชี้ฟ้า ก็ยังเป็นแหล่งเพาะปลูกพริกเล็ก (พริกชี้ฟ้าใหญ่ และพริกชี้ฟ้าเล็ก) ที่สำคัญด้วย (กุลภรณ์ , 2546) เกษตรกรรายย่อยจึงตัดสินใจปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกพริกเล็กได้ง่าย เนื่องจากพริกเล็กมีราคาสูงกว่า นอกจากนั้นพริกเล็กยังนิยมนำมาบริโภคสด และสามารถนำไปแปรรูปเป็นพริกแห้งได้ดีกว่าพริกชี้ฟ้า รวมทั้งพริกเล็กยังมีโรคและแมลงเข้าทำลายน้อยกว่า (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ , 2541) และมีแนวโน้มราคาสูงกว่า ดังนั้นการศึกษาถึงการตอบสนองอุปทานพริกชี้ฟ้า เพื่อพิจารณาถึงปัจจัยในการตัดสินใจผลิตพริกชี้ฟ้าของเกษตรกรในประเทศไทย ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวจะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาคำเนินนโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมการผลิตพริกชี้ฟ้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดผู้ใช้พริกทุกกลุ่ม ตลอดจนเป็นประโยชน์ในการคาดคะเนแนวโน้มการผลิตพริกชี้ฟ้าอีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปทางการผลิต และการตลาดพริกชี้ฟ้าของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การตอบสนองอุปทานของพริกชี้ฟ้าของประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาแนวโน้มการผลิตพริกชี้ฟ้าในประเทศไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากผลการศึกษาจะทำให้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการผลิต และสถานการณ์การตลาดของพริกชี้ฟ้า ลักษณะการตอบสนองของพื้นที่ปลูกพริกชี้ฟ้า แนวโน้มของอุปทานพริกชี้ฟ้าในประเทศไทย เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการวางแผน หรือวางมาตรการส่งเสริมการผลิต การตลาดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษากการตอบสนองอุปทานการผลิตพริกชี้ฟ้าและการคาดการณ์การแนวโน้มการผลิตพริกชี้ฟ้าในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลา (Time series data) ของพริกชี้ฟ้า ตั้งแต่ปีเพาะปลูก 2527/28 ถึงปี 2547/48 รวม 21 ปี ซึ่งเป็นข้อมูลการเพาะปลูกและผลผลิตพริกชี้ฟ้า ในระดับจังหวัดที่เป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญ 20 จังหวัดประกอบด้วย

1. ภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และอุตรดิตถ์
2. ภาคกลาง ได้แก่ ราชบุรี ลพบุรี สระบุรี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี นครสวรรค์ และกำแพงเพชร
3. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ นครราชสีมา เลย ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ ขอนแก่น และชัยภูมิ
4. ภาคใต้ ได้แก่ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และสงขลา

วิธีการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) แบบอนุกรมเวลาตั้งแต่ปีเพาะปลูก 2527/28 – 2547/48 ซึ่งได้ข้อมูลจากการรวบรวมเอกสาร รายงานการศึกษา บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลทางสถิติที่หน่วยงานต่าง ๆ รวบรวมไว้ เช่นกรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กรมการค้าภายใน กรมศุลกากร และกรมอุตุวิทยา ดังนี้

1. พื้นที่เพาะปลูก ปริมาณผลผลิต และราคาพริกชี้ฟ้าที่เกษตรกรได้รับรายจังหวัด รวบรวมจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และกรมส่งเสริมการเกษตร

2. ราคาปัจจัยการผลิต ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ราคาปุ๋ยเคมี ซึ่งปุ๋ยเคมีที่เหมาะสมกับการปลูกพริกคือปุ๋ยเคมีสูตร 16 - 10 - 0 แต่เนื่องจากข้อมูลราคาปุ๋ยดังกล่าวไม่มีหน่วยงานจัดเก็บเป็นสถิติ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ จึงกำหนดให้ใช้ราคาขายปลีกปุ๋ยเคมีสูตร 16 - 20 - 0 เป็นตัวส่งผ่านราคาไปยังราคาท้องถิ่นรายจังหวัด โดยรวบรวมจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

3. ราคาของพืชแข่งขันของพริกชี้ฟ้า ได้แก่ ผักกินใบ เช่น ผักคะน้า ผักบุ้ง ข้าวโพดฝักอ่อน รวมทั้ง พริกชี้หนูใหญ่ พริกชี้หนูเล็ก มันสำปะหลัง ถั่วเหลือง และถั่วเขียว การศึกษาในครั้งนี้ กำหนดพืชแข่งขันเป็นรายภูมิภาค ดังนี้ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ได้แก่ พริกชี้หนูเล็ก ส่วนภาคเหนือ ได้แก่ พริกชี้หนูใหญ่

4. สภาพอากาศ ตัวแปรที่นำมาใช้แทนสภาพอากาศในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ปริมาณน้ำฝน ซึ่งเป็นปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคมของแต่ละจังหวัดที่ศึกษา เนื่องจากเป็นช่วงเวลาเพาะปลูกพริกชี้ฟ้า รวบรวมจากกรมอุตุนิยมวิทยา

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ในการศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับทางการผลิต และการตลาดพริกในประเทศไทย ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทำการวิเคราะห์โดยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จัดทำเป็นตารางในรูปร้อยละ ค่าเฉลี่ย และทำการแปรผลโดยอาศัยความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์และสถิติ เพื่ออธิบายให้ทราบถึงภาวะการผลิตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การวิเคราะห์การตอบสนองอุปทานการผลิตพริกต่อราคาและปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ทำการวิเคราะห์โดยนำทฤษฎีการตอบสนองของอุปทาน ซึ่งใช้แบบจำลองของสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Method) ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการ โดยวิธียกกำลังสองน้อยที่สุดแบบ

ธรรมดา (Ordinary Least Squares) วิธีนี้ใช้หลักเกณฑ์ที่พยายามทำให้ผลรวมของผลต่างระหว่างค่าที่ได้จากการประมาณการกับค่าที่มีอยู่เดิมยกกำลังสองแล้วได้ค่าน้อยที่สุด ทั้งนี้ เพื่อให้ค่าประมาณที่ได้จากตัวอย่างมีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวโน้มการผลิตพริกชี้ฟ้าในประเทศไทยใช้หลักของ Growth Accounting